

importanța cea mai mare. O pondere semnificativ mare se acordă disciplinelor de fiziologie a sportului și de specializare, în același timp un procent redus s-a observat la disciplinele de informatică, metodologie a cercetării și legislației EFS.

În urma studiului științific efectuat se pot trage următoarele **concluzii**:

1. Rezultatele cercetării au demonstrat că studenții, masteranzii și cadrele profesionale optează cu o pondere mai mare pentru competențele didactice deoarece acestea contribuie în mare măsură la formarea competentă și profesională a viitorului specialist de cultură fizică.

2. În vederea formării competențelor profesionale, subiecții incluși în studiul științific constată că o influență decisivă în pregătirea profesională a specialistului de cultură fizică o au disciplinele “Teoria și metodică educației fizice și sportului” și “Teoria antrenamentului sportiv” și disciplinele ramurilor sportive.

3. Prin cercetarea științifică realizată s-a evidențiat o pondere scăzută în formarea competențelor profesionale prin studiul disciplinelor informatică, legislației în sport, managementul și metodologia cercetării. Fenomenul stabilit creează multiple întrebări privind eficacitatea procesului de instruire în cadrul acestor discipline.

Bibliografie

1. Călin, M. *Procesul instructiv-educativ*. București: Ed. Didactica și pedagogica, 1995, p.153.
2. Danail, S. *Spezele activității comunicative ale studenților*. Iași: Universitatea “A.I. Cuza”, 1995, p. 47-49.
3. Mitrofan, A. *Aptitudinea pedagogică*. București: Ed. Academia română, 1982, p.68.

PROGRAMA FORMĂRII PE ETAPE A LIMBAJULUI PROFESIONAL SCRIS LA STUDENȚII DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Timuș Maria,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Keywords: *skills, research, training, pedagogical process.*

Summary. *Verbal didactic texts is a system, which is reflected by their exposure as a result of externalization of internal speech textual formations acquired the teaching skills.*

Actualitatea. Orice act de vorbire se înscrie în contextul unei situații reale – educaționale și sociale. Problematika formării competențelor comunicative este abordată de către mai mulți autori – L. Iacob [3], L. Ionescu-Ruxăndoiu [4], Vl. Pâslaru [7], L. Șoitu [8], И.А. Зимняя [12] ș.a., care o examinează din perspective epistemologice, pedagogice și sociale. Elaborările în domeniu reflectă varia viziuni cu privire la competența de comunicare [5, 6], aceasta fiind înțeleasă mai mult ca o cunoaștere de care au nevoie locutorii și pe care ei o pun în aplicare pentru a comunica eficient unul cu altul [1]. Comunicarea pedagogică, ca formă

de interacțiune, presupune formarea-dezvoltarea competenței profesionale, care este deopotrivă aptitudinală și dobândită [5].

Limba este un sistem de semne organizat pe mai multe niveluri, sistem ce oferă vorbitorului structuri, posibilități și opoziții funcționale [2], din care acesta să alege ceea ce consideră necesar și potrivit pentru a-și exprima – la un moment dat și într-un limbaj dat, stări afective, gânduri, idei, atitudini.

Competențele de comunicare, consideră A. Afanas, reprezintă o construcție teoretică de valorificare a procesului de comunicare, în general, și de comunicare didactică, în special, în învățământul pedagogic profesional [1].

Mai întâi de toate, competența face apel la organizarea unui ansamblu de resurse: cunoștințe, experiențe, scheme, automatisme, capacități, *savoir-faire* de diferite tipuri etc. Contextul comunicativ devine hotărâtor în realizarea comportamentelor pedagogice, concepute nu doar ca un aparat al interacțiunilor cu caracter pedagogic, ci ca obiect al preocupărilor privind dezvoltarea profesională a pedagogului. Formarea competenței de comunicare didactică la studenții pedagogi răspunde, deci, principiului de abordare comunicativă a educației și completării registrului competențelor de specialitate ale profesorului.

Scopul și organizarea cercetării. Conform lui С.Н. Данаил [11], И.А. Зимняя [12], comunicarea verbal-didactică reprezintă un sistem de texte, care se materializează prin expunerea lor în rezultatul exteriorizării vorbirii interne (formațiunilor textuale însușite la nivelul priceperilor pedagogice). Or, sistemul dat nu este altceva decât un anumit proiect care obține în rezultatul exteriorizării o anumită calitate ca proces.

Analiza rezultatelor. În acest context realizarea procesului de comunicare didactică vizează respectarea obligatorie a unor algoritme de proiectare didactică, precum:

- elaborarea textului la nivelul ideilor și reprezentărilor: vorbire internă generalizată;
- compunerea scrisă a textului: vorbire concretizată exteriorizată;
- însușirea textului scris: vorbire interiorizată concretă;
- expunerea textului: vorbire-comunicare concretă.

Conform concepției de formare pe etape a acțiunilor și noțiunilor [9] și de dirijare a procesului de însușire a cunoștințelor [13], formarea competențelor LPS (limbajului profesional scris), în baza teoriei lui P.Ia. Galperin, poate fi prezentată după cum se arată Figura 1.

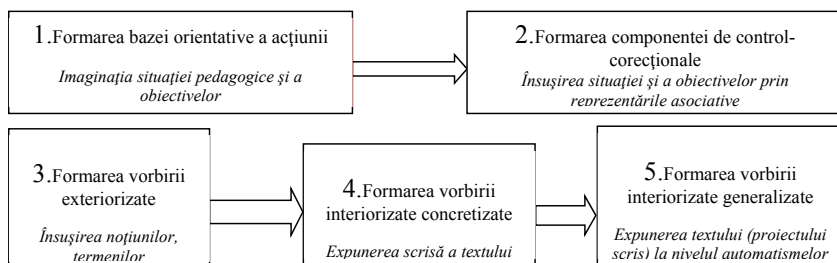

Fig. 1. Etapizarea procesului de formare a competențelor LPS [10, p. 441-469]

Prin urmare, competențele de comunicative didactică pot fi formate doar prin exerciții textuale, care presupun practicarea permanentă și obligatorie a vorbirii interiorizate concrete.

Formarea sistemului de competențe și, în special, a celei de comunicare profesională scrisă la studenții de educația fizică devine posibilă prin predarea-învățarea-evaluarea disciplinelor modulului pedagogic și solicitată, pe de o parte, formarea unor capacități, deprinderi, abilități, atitudini profesionale scrise, aferente discursului didactic, iar pe de altă, dezvoltarea comportamentelor relaționale, facilitând astfel integrarea SCF (studenților de cultură fizică) în activitatea profesională.

Datele teoretice și practice cu privire la formarea profesională a studenților de la facultățile de educație fizică și sport demonstrează că obiectivul formării LPS în instituțiile de profil este ignorat la toate nivelurile și în toate aspectele sale, de aceea majoritatea CDȘ (cadrele didactice școlare) își formează – aleatoriu, competențele aferente LPS nu mai devreme decât peste cinci ani de practică educativă.

Formarea la studenți a competențelor didactice, menționează un șir de autori, trebuie să includă deci nu numai cunoștințe-capacități-atitudini general-didactice, ci și competențe de comunicare didactică (pedagogică), cu atât mai mult că, în actualitate, educația este esențial întemeiată pe formarea de competențe.

Urmând acest concept, am elaborat o programă de formare SCF a competențelor de comunicare, concepută pe trei tipuri de obiective-finalități educaționale (Figura 2):

1. **Portante** – învățătură, instruire, educare.

2. **Procesuale** – comunicare, activitate motorie, comunicare și activitate motorie.

3. **Rezultative** – cunoștințe, priceperi, deprinderi, calități, valori și relații.

Aceste categorii orientează activitatea de FPI (formare profesională inițială) într-un sistem pedagogic holistic: *prelegeri, metodice, seminare, de laborator (practice), pregătire fizică și antrenament.*

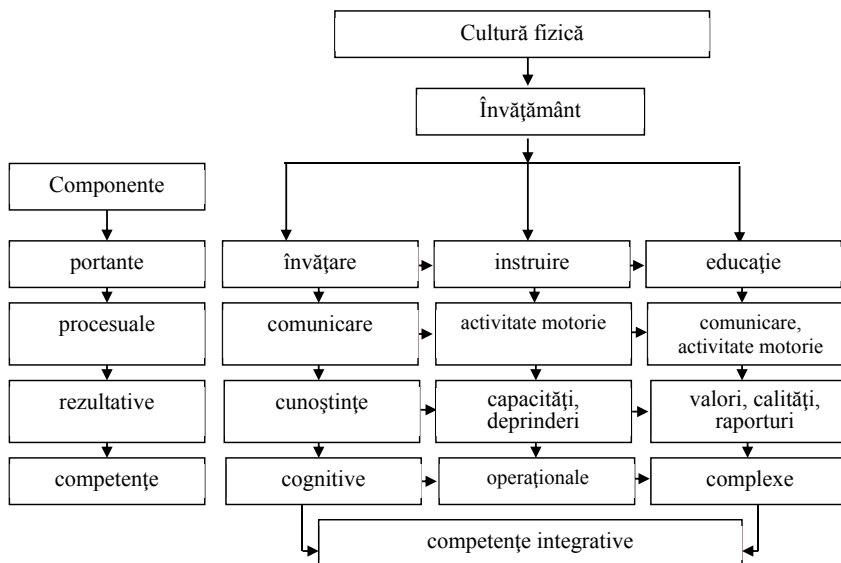

Fig. 2. Aspectul “Comunicare” al învățământului de cultură fizică [9]

Activitățile fundamentale desemnate de categoria *portante* conduc la formarea, respectiv, a trei competențe fundamentale/competențe cheie – cognitive, operaționale, poziționale (psihosocio-fizice), care, în unitatea lor, compun competența integrativă profesională a specialistului de educație fizică.

Analiza teoretică, studiul programelor (accesibile) cursurilor care se predau la facultățile de profil, precum și al documentelor de proiectare pedagogică ne-au orientat în elaborarea programei de formare etapizată a competențelor de comunicare didactică a SCF.

Programa prevede două etape de bază:

I – etapa formării reprezentărilor despre acțiuni și activitate;

II – etapa formării competențelor de acțiune și activitate.

La fiecare etapă de bază toate subetapele sunt divizate pe categorii de formare.

La I etapă de bază, subetapa orientare, executare și control-corecțională, sunt adecvate lecțiile teoretice, practice și metodice, direcționate la formarea triadei categoriei fundamentale a proiectelor de competență: reprezentări gnostice-empirice-logice.

La etapa a II se formează triada categoriei activității integrative cognitiv-operational-poziționale (complexul integrativ al formațiunilor calităților de personalitate), care se realizează prin aceeași tipologie de lecții ca și la etapa I:

- la I etapă se rezolvă problema creării bazei orientative a activității în formă abstractă (activitate la nivelul I);

- la etapa a II se însușesc activități verbale interioare și exterioare (interiorizarea-exteriorizarea activității nivelului II, conștientizarea și însușirea a punctelor de sprijin de bază ale activității);

- la etapa a III se însușesc activități de vorbire internă la nivelul simbolurilor și imaginilor (exteriorizarea-interiorizarea activității, determinarea automatizată a punctelor de sprijin de bază și aplicarea lor rațională pentru îndeplinirea eficientă a sarcinii în diverse condiții).

Fiecare triadă posedă potențialul formării adecvate nivelurilor activității de formare-dezvoltare a competențelor (Figura 3):

I. *conceptual* – cunoașterea bazelor teoretice ale activității (1);

II. *instrumental-contextual* (2, 3) – posedarea tehnologiilor operaționale și a prileperilor de utilizare a lor în diferite condiții reale;

III. *adaptiv-integrativ* (4, 5) – capacități de utilizare a cunoștințelor în prognozarea psihopedagogică, în planificarea, proiectarea și evaluarea întregii activități.

Planul interdisciplinar al FELPS este abordat de Programa FELPS (formarea etapizată a limbajului profesional (pedagogic) scris) în 3 aspecte: *teoretico-metodic, metodic și practic*.

Primul normează formarea competențelor LPS legate de planificare, proiectare și descriere a activității didactice cu elevii la lecție; al II-a – formarea competențelor de evaluare a acestei activități, analiza și corectarea ei; al III-a – formarea competențelor de activitate practică în cadrul lecției.

Conceptul modern al structurării activității didactic-educative profesorului de cultură fizică ne îndreptățește să avansăm ideea recunoașterii componentelor de bază ale formării competenței LPS – *comunicativ, organizatoric, cognitiv, de proiectare, constructiv și motorie*, drept componente și ale formării competențelor de bază.

Datele experimentului de formare au demonstrat, că, așa cum am presupus la începutul cercetării, Programa FELPS posedă un potențial avansat de formare a competențelor profesional-pedagogice și a celei de comunicare pedagogică, care, în condiții pedagogice științific întemeiate, obține calitatea de competență universală.

Concluzii și perspective pentru continuarea cercetărilor. Formarea competențelor didactice este modalitate de actualizare a calităților personale și profesionale ale studentului pedagog, deoarece această activitate are caracter integrativ la toate nivelurile și în toate aspectele sale.

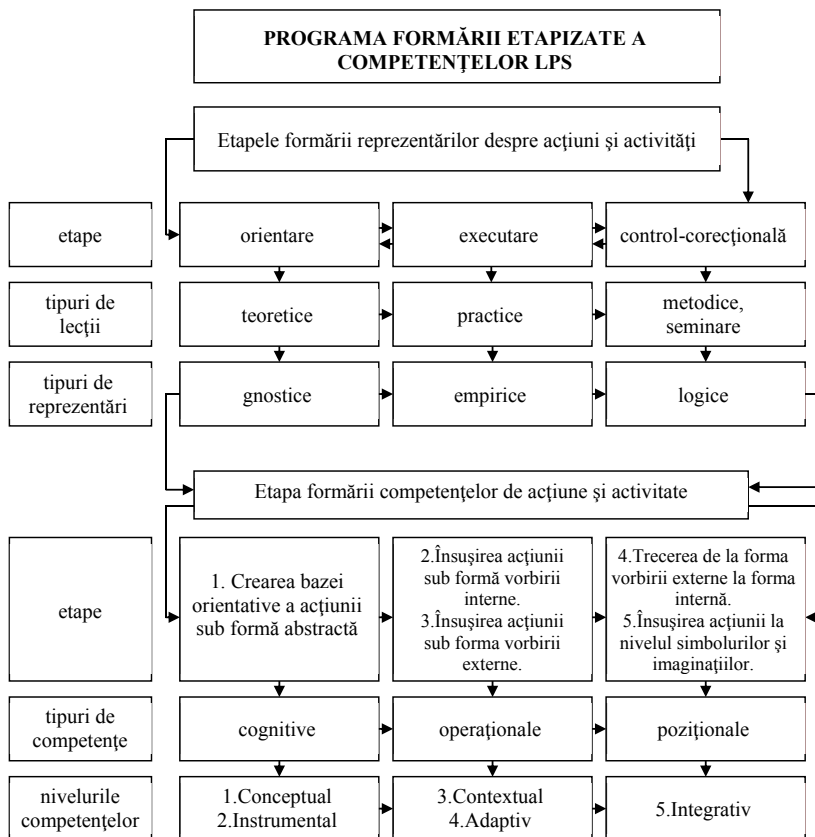

Fig. 3. Componentele categoriale ale Programei formării etapizate a competențelor LPS [9]

Caracteristicile cheie ale formării etapizate a competențelor didactice, inclusiv ale LPS, decurg din caracterul orientativ al abilităților de analiză a situației didactice, stabilirea obiectivelor și planificarea activității didactice, din capacitatea de interacțiune interpersonală și profesională și de evaluare prin reflexie intelectual-profesională a activității și rezultatelor didactice proprii, a situațiilor de interacțiune comunicativă și profesională.

Structura epistemo-teoretică și praxiologică (metodologică) a competențelor LPS este conformă standardelor învățământului profesional superior-întemeiate pe formarea-dezvoltarea de competențe.

Elaborarea problemei de formare a limbajului scris și, în special, a competențelor didactic-educative ale profesorului de educație fizică, este una de perspectivă, cu condiția valorificării legăturilor corelative ale acestor competențe cu categoriile fundamentale ale învățământului din domeniul culturii fizice, precum și adecvării lor, în plan ierarhic și structural, cu totalitatea componentelor factoriale, care asigură integritatea strategiei didactice a procesului instructiv-formativ.

Bibliografie

1. Afanas, A. *Dezvoltarea competențelor comunicative la elevii din învățământul profesional în cadrul predării/învățării limbii străine*. Autoref. teză dr. ped. Chișinău, 2009, p.4.
2. Coșeriu, E. *Teoria limbajului și lingvistica generală*. Cinci studii. București: Editura Enciclopedică, 2004, p. 84-97.
3. Iacob, L. *Comunicarea didactică*. În: Psihopedagogie / A.Cosmovici. Iași: Spiru Haret, 1994. 253 p.
4. Ionescu-Ruxăndoiu, L. *Limbaj și comunicare*. București: ALL Educational, 2003. 109p.
5. Kerbrat-Orecchioni, C. *Les interactions verbales*. Approche interactionnelle et structure des conversations. Paris, A. Colin, tome 1, 1998, p.29-31.
6. Mothe, J.-C. *Evaluer les compétences de communication en milieu scolaire*. Paris, Le français dans le monde, nr. 165, 1989, p. 63-72.
7. Pâslaru, Vl. *Competențele educației lingvistice și literare*. În: Didactica Pro, 2011. nr.3 (67), p. 40-44.
8. Șoitu, L., Gârleanu, D. et al. *Comunicare și educație*. Iași: Spiru Haret, 1996. 206p.
9. Timuș, M., Danail, S., Braniște, Gh. *Unele aspecte privind posedarea și formarea competențelor limbajului profesional scris la studenții facultăților de educație fizică și sport*. În: Știința culturii fizice, nr. 6/3, 2010, c. 5-10.
10. Гальперин, П.Я. *Развитие исследований по формированию умственных действий*. În: Психологическая наука в СССР: В 2-х тт. Москва, 1959, Т.1, с. 441-469.
11. Данаил, С.Н. *Лингводидактическая структура профессионального общения учителя физической культуры*. В: Актуальные вопросы лечебно-профилактической, диагностической и учебно-воспитательной работы: Тезисы науч.-пр. конф. Одесса, 1992, с. 86-87.
12. Зимняя, И.А. *Методы взаимосвязанного обучения видам речевой деятельности*. În: Взаимосвязанное обучение видам речевой деятельности: Мет. пособ. Москва, 1985, с. 16-26.
13. Талызина, Н.Ф. *Управление процессом усвоения знаний*. Москва, 1975, с.92-98.

PREGĂTIREA TEORETICĂ LA GIMNASTICA ARTISTICĂ A STUDENȚILOR FACULTĂȚII SPORT

Tomșa Nicolai,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Keywords: *professional training, general professional training, theoretical training.*